

Ранок без вечора (скорочено)

Галина Пагутяк

Сонце пробивається крізь зелені штори, будить дівчинку. Літо. Щиро, від усієї душі кукурікає півень. Чорніють від ягід кущі смородини, падає стигла малина, вишні аж бризкають соком.

Качата стовпилися біля миски з кукурудзяною кашею. Мала п'є молоко, а бабуса загадує роботу: нарвати кропу, перебрати, почистити цибулю, принести дров.

У хаті холодно й темно, й дівчинка думає, як би швидше втекти з неї. Бабуса свариться, що онука йде нечесана, говорить, що дівчата з такою шалапутною й гратися не захочуть. Мала відповідає, що це вона з ними бавитися не хоче, й вискакує з хати.

На небі — одна тільки хмарка. Дощу, скоріш за все, не буде. У сестрину торбину дівчинка кладе хліб для качат, шматок собі зі смальцем та зеленою цибулею. Натягає на голову капелюха. Добре було б ще й каченят посадити в кошик та перенести через дорогу, бо там раз за разом машини.

Найкраще, коли каченята бовкнуть у воду, замахують лапками, закрутять хвостиками. Коли захочуть, самі можуть вибратися на берег.

Дівчинка ставить ноги у воду. По мосту їдуть машини, неподалік бульдозер рие яму. Сонце піднялося високо. Стара баба Орина пасе свою корову. Коли що, можна б їй і допомогти. Дівчинка береться шукати в прозорій воді гарні камінці. У неї їх уже ціла коробка вдома. Качата вилізли на берег, а мала попросилася в них піти погуляти берегом. Йшла берегом, обминаючи засохлі будяки, зривала звіробій.

Сонце почало припікати. Дівчинка пішла купатися, і течія зносила її на мілке. Вода гралася з нею, вилазити не хотілося. Сиділа, поки не змерзла. Проковтнула, як голодне звіря, свій обід, надробила каченятam їхні півхліба, не втерпіла, щоб і собі не відламати шматочок. Треба сидіти, поки баба Орина знову не прижене корову з обіду.

Потім приїде мама з роботи й привезе малій її улюблене морозиво, А тоді вони з мамою будуть обривати смородину і перетирати її з цукром, далі повечеряють і всією родиною дивитимуться телевизор. І так аж до смерті. Вона сама не знала, як спало на думку їй це слово, і злякалася.

Озирнулася — ніде нікого. Слово ніяк від неї не відчеплювалося. Хоч би хтось прийшов та заговорив до неї!

Бабця казала, що в таку пору з річки піднімаються утопленики. Мовби на власні очі бачила, як дитина йшла поверх води й кликала маму.

Мала залізла в кущі, відвернулася від річки, затулила вушка і застигла німою грудочкою, ніби загублене мамою пташеня.

За її спиною поверх води йшли діти, жінки й чоловіки. То був їхній час, їхнє свято: сліпучого полудня пройти, наче по суші, тією річкою, що забрала їхні тіла під час повені.

Дівчинка відчула, що вони вже пройшли. Серце її застукало рівніше, а мостом

проїхала машина.

Критика, коментарі до твору, пояснення (стисло):

У новелі Г. Пагутяк "Ранок без вечора" змальовані почуття дитини, яка раптом відкрила для себе страшне й незбагненне слово. До цього вона жила, допомагала бабусі й мамі, мала свої нехитрі розваги та радощі. Думала, що так буде вічно, що завжди буде ранок, а вечір ніколи не настане. Відкриття злякало її, змусило пригадати страшні історії, які бабуся розповідала про утоплеників. Тільки рух машини по мосту прогнав жахливі видіння.

Кажуть, що діти щасливі, поки думають, що вони безсмертні. Нікому не вдавалося ще відмінити одвічні закони природи, тому треба, мабуть, цінувати кожную хвилинку, вміти радіти життю — найвищій цінності, яка є в людини.

Звичні, буденні епізоди перемежуються у творі з відточеною, прихованою грою уяви, фантазії, як модерністичне розгортання наскрізної метафори.